herpy

SKINKER

Apotekerskink

Scincus scincus

En lille, glat og gyldenbrun skink, der svømmer gennem løst ørkensand med bølgende bevægelser. *Scincus scincus* tilbringer det meste af livet få centimeter under sandets overflade, finder sit bytte på vibrationerne og kræver et dybt lag rent sand, varme og tørre forhold.

Familie: Scincidae Engelsk: Burrowing Sand Skink Tidligere navn: *Scincus officinalis* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**15-20 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**10-18 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Gravende**
Biotop	**Ørken**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**80 × 50 × 30 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**28-35 °C**
Hotspot	**38-42 °C**
Temperatur, nat	**20-24 °C**
Luftfugtighed	**20-40 %**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**2-10 æg**
Kuld pr. år	**1**
Inkubation	**50-70 dage** ved 27-30 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Om arten

Scincus scincus er en kompakt, tilspidset skink på omkring 15-20 cm inklusive den korte hale. Kroppen fra snude til kloak er typisk omkring 10 cm og højst 15 cm, og voksne dyr vejer omkring 20 g. Kroppen er dækket af glatte, blanke skæl med dybe sømme imellem, så sandkorn ikke kan trænge ind, og gnidningen mod sandet bliver mindre. Huden tåler slid usædvanligt godt. Snuden er kileformet og flad som en skovl, og underkæben sidder forsænket under overkæben. Øjne og næsebor kan lukkes, og de små ørenåbninger vender nedad og dækkes af overlappende skælflige. Benene er korte og kraftige, og tæerne har flade skælfrynser, der giver fæste i løst sand.

Farven er rødgul til brungul med mørkebrune tværbånd på ryg og hale, en fremragende camouflage i sandet. Kønnene ligner hinanden. Dyret er meget hurtigt: ved den mindste forstyrrelse dykker det ned i sandet og er væk på et øjeblik.

Der skelnes mellem underarter, blandt andre *S. s. cucullatus* i det nordlige Algeriet, Tunesien, det nordvestlige Libyen og det nordlige Nigeria og *S. s. meccensis* i det vestlige Saudi-Arabien, Jordan og det sydøstlige Syrien. Flere former, der tidligere blev regnet som underarter, regnes nu for egne arter. Navnet *Scincus* er det græske og latinske ord for skink. Arten hed tidligere

Scincus officinalis, og navnet henviser til dens brug som lægemiddel: fra oldtiden og helt op i 1800-tallet blev dyret tørret, pulveriseret og solgt på apoteker mod en række lidelser og som potensmiddel. I det gamle Egypten blev det balsameret og lagt i gravene.

Udbredelse og levested

Scincus scincus findes i et bredt ørkenbælte fra Sahara østpå gennem Nordafrika til Den Arabiske Halvø og Iran. Udbredelsen omfatter Tunesien, Algeriet, det sydøstlige Libyen, Egypten med Sinai, Israel, Jordan, det sydøstlige Syrien, Yemen, Saudi-Arabien, Kuwait, Bahrain, Irak og Iran samt Sahelzonen i Senegal, Mali, Niger og Nigeria og det centrale Sudan. Forekomsten i Vestsahara og Mauretanien er uafklaret, og arten findes ikke i Marokko.

Udbredelsen er opgjort, før flere former blev udskilt som egne arter, så de ydre grænser, især i Vestafrika, er ikke endeligt afklaret.

> **Oprindelig udbredelse:** Tunesien, Algeriet, Libyen, Egypten, Israel, Jordan, Syrien, Yemen, Bahrain, Kuwait, Irak, Iran, Senegal, Mali, Niger, Nigeria, Saudi-Arabien og Sudan.

LEVESTED

Arten er en sandspecialist, der lever i fint, løst, vindblæst ørkensand: klitter, sandsletter og sandede flodlejer med ingen eller meget spredt plantevækst og uden vand i nærheden. Dagtemperaturen er høj, og forskellen mellem dag og nat er stor. Dyret tilbringer det meste af livet 1-3 cm under overfladen og kommer kun op for at æde, afføre sig og parre sig. Under sandet er temperaturen mere jævn end oven på det, og dyret gemmer sig her for både varme og fjender. Aktive dyr har en kropstemperatur på omkring 35 °C.

Arten er mest aktiv om dagen, men kan også være fremme i de køligere timer. Byttet er insekter som biller og græshopper og edderkoppedyr, som dyret lurer på under overfladen. Det kan lokalisere insekter op til omkring 15 cm væk ud fra vibrationer i sandet og stikker af og til hovedet ned i sandet for at fornemme dem bedre. Yngletiden falder efter regnen, når der er mest føde, fra omkring maj til juli.

Pasning

TERRARIET

Sandet er det vigtigste i indretningen. Arten graver og svømmer i sandet hele dagen, så bunden skal være et dybt lag rent, fint, rundkornet sand på 10-15 cm. Brug støvfrit sand uden skarpe kanter, ikke grus og ikke kalkholdigt sand, der klumper. Sandet skal være tørt og sigtes jævnligt for afføring og madrester.

Et terrarie på 80 × 50 × 30 cm (længde × bredde × højde) er et fornuftigt minimum til et par; til ét dyr er 60 × 40 × 30 cm nok. Det er gulvarealet, der tæller, ikke højden. Form sandet som en lav banke under lampen, så dyret kan sole sig. Læg et par flade sten og en rod til solpladser, og stil dem direkte på bunden af terrariet, før sandet kommer i, så dyret ikke kan grave dem fri og vælte dem. Terrariet skal have låg, fordi dyret er hurtigt, og god ventilation uden træk. Mål og sanddybde er ikke dokumenteret for arten, men passer til dens størrelse og levevis.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen i terrariet skal være 28-35 °C, og om natten må den falde til 20-24 °C. Terrariet skal have en tydelig gradient med en varm solplads under en spotlampe og et køligere sted i den anden ende. Sandoverfladen på solpladsen skal være 38-42 °C; tallet er et skøn og måles med et infrarødt termometer. Dyret skal altid kunne grave sig ned i køligere sand.

Brug en termostat på varmekilden, og placér lampen, så den kun varmer den ene ende. Mål både overfladen og temperaturen nede i sandet. Et dyr, der holder sig væk fra lampen og bliver nede i sandet, har for varmt; et dyr, der hele dagen ligger tæt ved lampen, har for koldt. Sluk lamperne om natten. Falder stuetemperaturen under omkring 20 °C, kan et keramisk varmelegeme give varme uden lys.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Arten kommer fra ørkenen og skal holdes tørt med en luftfugtighed på 20-40 %. Sandet må ikke være fugtigt, fordi fugt fremmer svamp og hudproblemer, og god ventilation er vigtig. Luftfugtigheden er ikke dokumenteret for arten i fangenskab, og tallet er lånt fra andre ørkenskinker.

Giv vand i en meget lav, stabil skål, der er gravet lidt ned i sandet, eller forstøv et par dråber på en sten, som dyret kan slikke. Skift vandet ofte, og tør spild op, så sandet ikke bliver vådt. Ekstra fugt er kun nødvendig ved hudskifte, hvis hudrester sidder fast.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Arten lever i skarpt solskin, så terrariet skal have kraftigt lys 10-12 timer om dagen. Giv UVB svarende til Ferguson-zone 3 med et UV-indeks på omkring 3 på solpladsen, fx fra et T5-rør over solpladsen. Zonen er et skøn ud fra det åbne levested.

UVB-rør aftager med tiden og skiftes efter fabrikantens anvisning. Der må ikke være glas eller plast mellem røret og dyret. Dyret får ingen UVB, når det ligger under sandet, så solpladsen skal være let at nå. Lad lyset følge døgnet, og sluk om natten.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Scincus scincus æder i naturen især insekter og edderkoppedyr, men plantedele indgår også. Giv fx fårekyllinger, græshopper, kakerlakker og melorme, og vælg byttet, så det ikke er større end dyrets hoved. Dyret reagerer kraftigere på bevægelige insekter som fårekyllinger end på melorme og finder dem på vibrationerne, så foderet skal være levende.

Drys insekterne med kalk, og giv et vitamintilskud en gang imellem; insekterne skal selv være godt fodret. Hyppigheden er ikke dokumenteret; hver anden til tredje dag til unge dyr og 2-3 gange om ugen til voksne er et rimeligt udgangspunkt. Fjern insekter, der ikke er spist, så de ikke generer dyret, når det ligger i sandet. Giv gerne foderet på en flad sten, så dyret ikke sluger mere sand end nødvendigt.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er et dyr at se på, ikke at håndtere. Den er hurtig og sky, og berøring stresser den. Skal et dyr flyttes, kan det sigtes forsigtigt op af sandet eller lokkes ind i en lille beholder med sand. Når dyret har vænnet sig til terrariet, kommer det frem for at æde.

Hold ét dyr eller et par med god plads og rigeligt sand. Hold ikke flere hanner sammen, og skil dyrene ad ved tegn på stress, som bid, skader eller dyr, der ikke kommer frem. Det er normalt, at dyret ligger nedgravet og ikke ses i længere tid, især når temperaturen skifter.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnene ligner hinanden meget, og forskellen i hovedets proportioner er ikke tydelig. Der kendes ingen sikre ydre kendetegn, så kønsbestemmelse bør overlades til en dyrlæge med erfaring i krybdyr. Alder og størrelse ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret.

PARRING

I naturen parrer dyrene sig fra maj til juli efter regn, når de har taget på. Hannen sætter sig på hunnens ryg og bider sig fast i nakken, skubber hendes hale op med sin egen og fører kloakken mod hendes. Parringen foregår i bevægelse og varer fra få sekunder til tre minutter. En vinterhvile er ikke dokumenteret for arten, men en lidt køligere periode med kortere dage efterligner årstiderne. Sæt hunnen ind til hannen, og tag hannen ud igen, hvis han er for pågående.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

ÆGLÆGNING OG KULD

Arten lægger æg. Ældre angivelser beskriver den som levendefødende, men det er ikke belagt. Hunnen lægger 2-10 æg i sandet nogle uger efter parringen. Sandet skal være dybt og lidt fugtigere nede i et hjørne, så hun kan grave en rede, og hun skal have rigeligt med føde og kalk før og efter lægningen. Formentlig lægger hun ét kuld om året; flere lægninger er ikke dokumenteret.

INKUBATION

Flyt æggene til en rugekasse med fugtig vermiculit eller perlit ved 27-30 °C, og vend dem ikke. Rugetid og -temperatur er ikke dokumenteret for arten; tallene i boksen er et skøn ud fra andre skinker. Tjek æggene uden at røre dem, og fjern æg, der mugner.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er knap 4 cm fra snude til kloak ved klækningen. De kan opdrættes i et lille terrarie på 40 × 25 × 20 cm med 8-10 cm fint sand som de voksnes og ekstra små gemmesteder. Giv dem små insekter, fx små fårekyllinger, springhaler og små melorme, drysset med kalk, hver anden dag, og giv dem UVB og en varm plads. Adskil de unge dyr, når de bliver større, hvis de begynder at slås, og hold øje med, at de vokser jævnt. Vækst og tid til kønsmodenhed er ikke dokumenteret.

Sundhed og typiske fejl

Arten er hårdfør i et tørt, varmt terrarie med dybt sand, og problemerne skyldes typisk fejl i pasningen:

- Hud- og svampeinfektioner ved for fugtigt sand eller dårlig hygiejne.
- Irriterede øjne og næsebor af støvet eller skarpt sand; vælg rent, rundkornet sand.
- Metabolisk knoglesygdom ved for lidt UVB og ensidig kost uden kalk.
- Forstoppelse, hvis dyret sluger sand med føden; fodr på en flad overflade.
- Klemte tæer og skader på halen, hvis sten vælter, når dyret graver under dem.

Sæt nye dyr i karantæne i mindst en måned. Dyret skjuler sygdom godt og ligger ofte nedgravet, så kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr ved vægttab, ændret appetit, hævelser eller et dyr, der ligger stille oven på sandet.

Læs mere: Karantæne og hygiejne Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.